

Krematorio "Feniks" Petrogradissa. Kilpailuehdotus yhdessä arkkitehti Lev Tverskin kanssa 1919.

Neuvostoarkkitehtuuria 1920-30-luvuilta

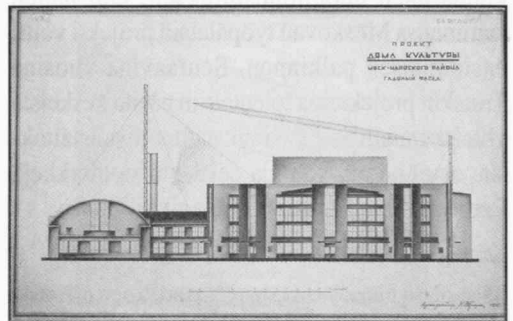
Noi Trotski (1895-1940)

Pietarin historiallisessa museossa (www.spb-museum.ru) on avattu näyttely arkkitehti Noi Abramovič Trotskin 110-vuotisjuhlan kunniaksi. Näyttely on avoinna 18.4. 2005 saakka.

Noi Trotski oli Leningradin suurimpia arkkitehtejä ja hänen tuotantonsa on vaikuttanut merkittävästi neuvostoarkkitehtuuriin. Lyhyen elämänsä aikana Trotski toteutti yli sata projektia, joissa näkyy neuvostoarkkitehtuurin 1920-1930 -lukulainen kokeellinen luonne. Arkkitehdin parhaat hankkeet sijaitsevat Leningradissa, ja kaupunkilaiset tuntevatkin Trotskin rakennukset hyvin. Trotskin suunnittelema ovat esimerkiksi hallintorakennus Liteinyi prospektilla, surullisen kuuluisa "Bolšoi Dom" (NKVD:n talo), leningradilainen vastine Moskovan Lubjankalle (yhdessä Gegellon ja Oljin kanssa, 1930-32); Leningradin lihakombinaatin rakennukset (yhdessä Zelikmanin ja Svetlitskin kanssa, 1930-33), Kirovin Neuvostojen talo (1930-35), Vasilin

saaren Sergei Kiroville nimetty Kulttuuripalatsi (yhdessä Kozakin kanssa, 1930-37), muistomerkki Sergei Kiroville (kuvanveistäjä Tomski, 1936-38) ja Neuvostojen talo Moskovski prospektilla (1936-41).

Noi Trotski syntyi Pietarissa 15.3. 1895 köyhään juutalaisperheeseen. Hänen isänsä työskenteli latojana kirjapainossa. Trotski opiskeli vuodesta 1904 ensimmäisessä reaaliylyseossa ja kävi samaan aikaan Taiteiden kannatusseuran piirustustunneilla. Valmistuttuaan lyseosta



Moskovsko-Narvskin alueen kulttuuripalatsi Leningradissa. Kilpailuehdotus 1925.

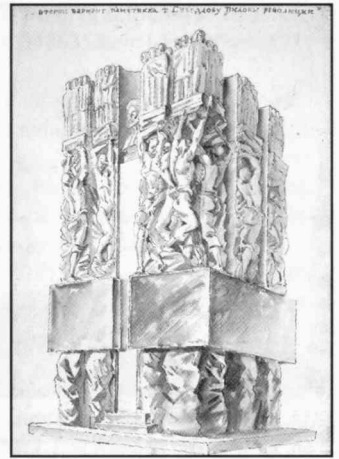
vuonna 1912 hän aloitti opinnot Metsäinsti-
tuutissa, josta hän kuitenkin vuoden kuluttua
siirtyi Taideakatemia Taidekorkeakoulun
arkkitehtiosastolle. Huhtikuussa 1920 hän jätti
tilapäisesti Taideakatemia opinnot ja siirtyi
Toisen Teknisen instituutin arkkitehtiosastolle
(vuoteen 1929 saakka toiminut laitos), sillä hän
halusi kehittää insinööritaitojaan. Lopulta Trotski
sai kaksi todistusta arkkitehdin tutkinnosta.
Opiskeluaikanaan Trotski kävi Benoisin, Fominin
ja Belogrudin kaltaisten suurten arkkitehtien
opissa. Kahden jälkimmäisen tuotanto on selvästi
vaikuttanut hänen varhaisiin suunnitelmiinsa.

Trotskilta kysyttiin usein, häiritsikö hänen
sukunimensä väistämätön rinnastuminen Lev
Trotskiin (jonka oikea sukunimi oli Bronšteini).
Noi Trotskin kaimahan oli ensin Leninin lähin
työtoveri, sitten ”kansan vihollinen” ja Stalinin
poliittinen vihollinen. Hänen tyttärensä muistelmien
mukaan arkkitehti kuitenkin kieltäytyi vaihtamasta
nimeään lukuisista hämmennyneiden työläisten
kirjeistä huolimatta. Hän vain sanoi: ”Tuo roisto
vei minun sukunimeni, miksi minun pitäisi siitä
luopua?” Noi Trotskin elämäkerta osoittaa, ettei tuo
kohtalokkaaltakin tuntunut yhteensattuma vaikuttanut
mitenkään hänen uraansa.¹

Luovaan toimintaan Trotski ryhtyi jo opiskelijana
osallistuessaan Lev Tverskoin kanssa vuonna 1919
Petrogradin Krematorion projektikilpailuun. Heidän
hankkeensa sai kolmannen palkinnon. Menestys
kilpailuissa jatkui myös seuraavina vuosina ja toi
nuorelle arkkitehdille lisää mainetta. Vuonna 1923
hän sai valtakunnallisen huomionosoituksen, kun
hänen laatimansa Moskovan työpalatsin projekti voitti
ensimmäisen palkinnon. Seuraavina vuosina Trotskin
projekteina toteutettiin useita keskeisiä yhteiskunnallisia
rakennuksia, teollisuuslaitoksia, asuintaloja, kouluja
sekä muistomerkkejä Leningradissa ja muissa kaupungeissa.

¹ Sen sijaan toinen neuvostoarkkitehti, Roman Trotski
(1908-1982), vaihtoi pahamaineisen sukunimensä
Gegartiksi vuonna 1938 (toimituksen huom.)

*Sverdlovin
muistomerkki
Jekaterin-
burgissa.
Kilpailuehdotus
yhdessä
Lev Tverskin
ja N. Tyrsan
kanssa 1923.*

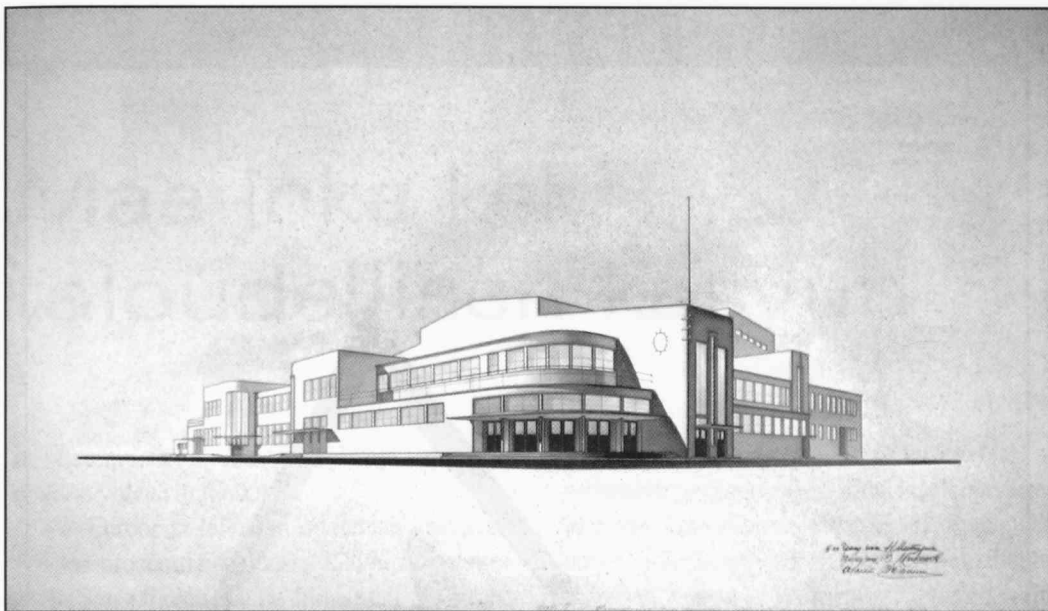


Joistakin sukupolvensa arkkitehteistä poiketen
Noi Trotski ei kokenut luovia kriisejä arkkitehtuurin
kehityksen siirtymäkausiina (symbolinen romantiikka,
konstruktivismi, klassisen tradition omaksuminen).
Sivistyneenä ja hienostuneen tyylitajun omaavana
arkkitehtina hän muunteli kevyesti vanhoja keinoja
uusiksi, ajankohtaisemmiksi suunnitelmiksi.

Trotski oli myös ansiokas opettaja. Hän aloitti
opetustyön jo vuonna 1921 Taideakatemiassa ja
jatkoivat sitä koko elämänsä. Vuodesta 1923 hän
opetti myös Instituuttiopistossa. Vuonna 1939
hänelle myönnettiin arkkitehtuurin tohtorin arvonimi
sekä professorin arvo, ja vuodesta 1932 eli
Neuvostoarkkitehtien liiton perustamisesta lähtien
hän kuului pysyvästi sen Leningradin osaston
hallitukseen sekä toimi useiden kilpailukomiteoiden
jäsenenä. Vuonna 1940 hän kuoli yllättäen riskittömänä
pidetyn kirurgisen toimenpiteen seurauksena saamaansa
verenmyrkytykseen.

Noi Trotski eli lyhyen, mutta näkyvän ja taiteellisesti
rikkaan elämän. Hän oli intohimoinen ammattinsa
harjoittaja ja seurasi läpi uransa omaa mottoaan: ”
Taiteen, erityisesti arkkitehtuurin kaltaisen
monumentaalisen taiteen, tulee heijastaa aikansa
henkeä ja ajatusta”. Tätä periaatetta hän toteutti
onnistuneesti myös omassa tuotannossaan.

Vladimir Avdejev



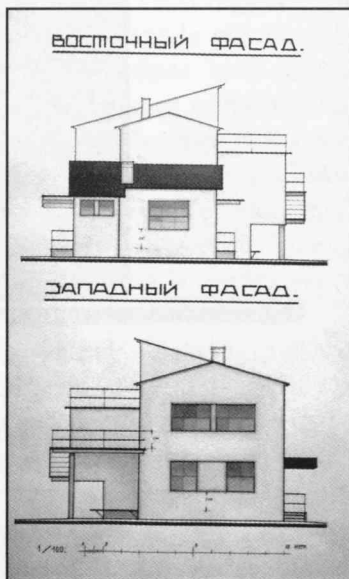
Kemistien ammattiliiton kulttuuritalo Leningradissa. Yhteissuunnitelma arkkitehti V. Mashaevin kanssa 1929.

Nikolai Mituritš (1891-1973)

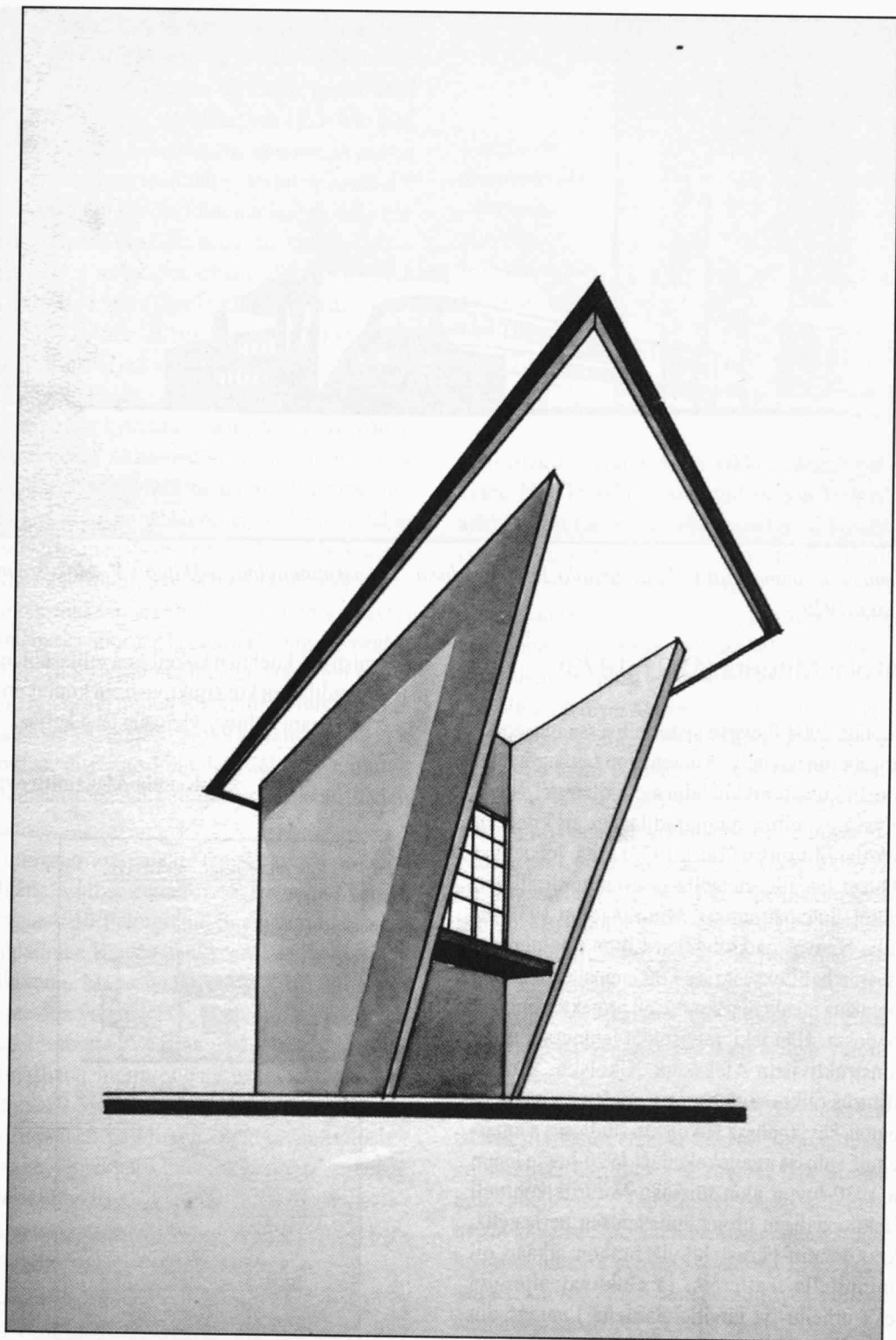
Vuonna 2004 Pietarin historiallisessa museossa järjestettiin näyttely ”Tuntematon Leningrad: 20 konstruktivisti-arkkitehdin merkkiteosta”. Näyttelyssä esiteltiin leningradilaisen arkkitehdin Nikolai Mituritšin (1891-1973) töitä, jotka ovat jääneet laajalle yleisölle ja asiantuntijoillekin miltei tuntemattomiksi. Mituritš toimi 1930-luvulla Neuvostoarkkitehtien Liiton Leningradin osaston hallituksessa, sen rakennuslautakunnan johtajana ja rakennuskomitean projektitoimiston johdossa. Hän teki yhteistyötä leningradilaisen konstruktivistin Aleksandr Nikolskin kanssa. Mituritš olikin niitä harvoja, joiden onnistui toteuttaa käytännössä Nikolskin studiossa suunniteltuja valo- ja muotokokeiluja. 1920-luvun lopun ja 1930-luvun alun töissään Mituritš kehitti funktionaalisen projektipiirtämisen periaatetta. Arkkitehdin perustehtäviä tuohon aikaan oli suunnitella teattereita ja elokuvateattereita sekä urheilu- ja huvittelulaitteita Leningradin puistoihin. Valitettavasti suurin osa näistä rakennelmista on jo tuhoutunut, mutta sen sijaan Mituritšin grafiikkaa on jäljellä. Niiden avulla

modernisti-arkkitehtien kokeilujen mittasuhteet ja leningradilaisen konstruktivistisen koulukunnan erikoislaatu välittyvät yleisölle ensi kertaa.

Ksenia Aleksandrova



Urheiluhalli, pohjois- ja länsipääty. Kilpailuehdotus 1930.



Kioski puistoja varten. Suunnitelma 1931.